

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Т. О. Філатова

студентка 4 курсу, група ОА–42, навчально-науковий інститут економіки менеджменту і права

Науковий керівник – старший викладач О. В. Зінкевич

*Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна*

В статті розглянуто значимість запасів для підприємства. Окреслено типові помилки в процесі здійснення операцій з обліку запасів. Проаналізовано основні проблеми, пов'язані з організацією та веденням обліку виробничих запасів на підприємствах, і запропоновано шляхи їх вирішення.

Ключові слова: запаси, організація обліку запасів, шляхи вдосконалення організації обліку запасів.

В статье рассмотрено значение запасов для предприятия. Определены типичные ошибки в процессе осуществления операций по учету запасов. Проанализированы основные проблемы, связанные с организацией и ведением учета запасов на предприятиях, и предложены пути их решения.

Ключевые слова: запасы, организация учета запасов, пути совершенствования организации учета запасов.

In this paper, the significance inventory for the company. Typical mistakes while implementing the transactions of production stocks accounting are defined. The main problems connected with the organization and maintaining the accounting of production stocks at the enterprises are analyzed and the ways of their solution are proposed.

Keywords: supplies, organization of accounting for inventories, ways to improve of accounting reserves.

Для здійснення виробничо-господарської діяльності підприємствами всіх форм власності та галузей економіки використовуються запаси, які є найбільш важливою і значною частиною активів підприємства. Добре побудований, належним чином організований облік запасів, тобто якісна поінформованість про їх наявність та рух, мають суттєве значення в управлінні виробничою діяльністю кожного підприємства.

Питанням теоретичної розробки проблем організації і ведення бухгалтерського обліку запасів присвячено достатньо велика кількість праць учених-економістів та фахівців в галузі обліку, таких як: Афанас'єва І.І., Бутинець Ф.Ф., Глібка О.В., Голов С.Ф., Дарманська Г.О., Карабаза І.А., Костирко І.Г., Михалевич С.Г., Мурашко О.В., Новодворська В.В., Приймачок О.М., Пушкар М.С., Рибалко О.М., Сайко О.В. та ін.

Метою статті є вивчення теоретичного, практичного досвіду організації бухгалтерського обліку запасів та розробка шляхів їх вдосконалення.

Розвиток ринкових відносин, впровадження різноманітних форм власності, реформування економічних відносин в Україні висувають нові вимоги до бухгалтерського обліку як способу контролю за веденням господарської діяльності підприємств. Важливим фактором розвитку виробництва є стабільна забезпеченість підприємства матеріальними ресурсами та їх ефективне використання. Враховуючи те, що витрати сировини, матеріалів,

палива, напівфабрикатів у більшості підприємств займають 80–90% всіх витрат на виробництво нової продукції, то головним завданням управління витратами є визначення забезпеченості підприємства різними видами матеріальних ресурсів та пошук резервів раціонального їх використання [1].

Правильна організація надходження або ж вибуття запасів сприяє раціональному процесу виробництва на всіх стадіях обробки і випуску готової продукції виробничого підприємства. Згідно з П(С)БО 9 «Запаси» [2] запаси - це активи, які утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством.

Головними завданнями обліку запасів є: правильне та своєчасне документальне оформлення всіх операцій з руху матеріальних цінностей; виявлення та відображення витрат, пов'язаних з їх заготівлею; контроль за надходженням, заготівлею матеріальних цінностей, їх зберіганням; одержання точних відомостей про залишки запасів, що знаходяться на складах і в коморах; правильне та своєчасне виявлення запасів, які не використовуються на підприємстві та підлягають реалізації.

Для підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств необхідно вдосконалити методику планування, аналізу і контролю запасів. Особливу увагу слід приділити аналізу, від глибини якого залежить об'єктивна оцінка результатів господарської діяльності, повнота виявлення резервів ефективного використання ресурсів і витрат.

Необхідними передумовами належної організації обліку запасів є: раціональна організація складського господарства; наявність інструкції з обліку запасів; розробка номенклатури запасів; правильне групування (класифікація) запасів; розробка норм витрачання запасів [1].

Правильна організація порядку надходження і вибуття запасів сприяє раціоналізації процесу виробництва на всіх його стадіях обробки і випуску готової продукції, а обрання найбільш прийнятної методу оцінки виробничих запасів впливає на точність фінансових результатів підприємства. Практика показує, що процес обліку використання запасів все ж таки є трудомісткою ділянкою. Тому не дивно, що на багатьох підприємствах спостерігаються певні недоліки, а на деяких – запущеність обліку, що призводить до великих втрат запасів. Все це зайвий раз підтверджує, що до цього часу залишаються невирішеними багато важливих питань, пов'язаних з розробкою науково обґрунтованої системи обліку використання запасів.

Аналізуючи діяльність деяких підприємств, можна виокремити такі негативні аспекти обліку запасів:

- складність визначення справедливої (ринкової та неринкової) вартості запасів, що полягає у використанні підприємствами обміну на неподібні активи;
- низький рівень оперативності, інформаційного забезпечення управління запасами підприємств.

Важливе значення для правильного обліку має також порядок оцінки запасів. В обліку запаси відображаються за первісною вартістю. Відповідно до П(С)БО 9 первісною вартістю запасів, придбаних за плату, є собівартість, яка складається із таких фактичних витрат:

- сум, що сплачуються згідно з договором постачальнику (продавцю) за вирахуванням непрямих податків;
- сум ввізного мита;
- сум непрямих податків, які пов'язані з придбанням запасів і не відшкодовуються підприємству;
- транспортно-заготівельних витрат;

- інших витрат, які безпосередньо пов'язані з придбанням запасів і доведенням до стану, в якому вони придатні для використання із запланованою метою. До таких витрат, зокрема, відносяться прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати підприємства на доопрацювання і покращення якісно-технічних характеристик запасів [2].

Удосконаленню обліку запасів на підприємстві сприяють: упорядкування первинної документації; широке впровадження типових уніфікованих форм; підвищення рівня автоматизації обліково-обчислювальних робіт; забезпечення суворого порядку приймання, зберігання та витрачання сировини, матеріалів, комплектуючих виробів; обмеження числа посадових осіб, які мають право підпису документів на видачу особливо дефіцитних і дорогих матеріалів. Для забезпечення збереження запасів, правильного приймання, зберігання та відпуску велике значення має наявність на підприємстві достатньої кількості складських приміщень, оснащених ваговими і вимірювальними приладами, мірною тарою та іншими пристосуваннями.

Для вдосконалення організації обліку та управління виробничими запасами на підприємствах можна виділити такі напрями:

- 1) підвищення оперативності інформаційного забезпечення управління виробничими запасами підприємств;
- 2) удосконалення системи автоматизації обліково-аналітичних робіт в управлінні виробничими запасами та обґрунтування раціональних методів проведення інвентаризації виробничих запасів;
- 3) обґрунтування системи обліку матеріальних витрат на освоєння нової техніки і технології виробництва;
- 4) узгодження механізмів бухгалтерського і податкового обліку виробничих запасів;
- 5) чітка організація обліково-контрольних процедур руху запасів підприємств (застосування прийомів обліку за центрами відповідальності, заходів контролю та оперативного регулювання процесів утворення запасів) [3].

Отже, можна зробити висновок, що реалізація перелічених напрямів удосконалення обліку запасів призведе до значного підвищення результативності фінансово-економічної діяльності підприємства. Вирішення комплексу суперечливих та дискусійних питань обліково-аналітичного управління виробничими запасами є актуальним для більшості підприємств і потребує подальших досліджень.

Список використаних джерел:

1. Артем'єва Л. Облік малоцінних та швидкозношуваних предметів / Л. Артем'єва // Баланс. - 2008. - № 53. - с. 24-25.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №9 «Запаси»: наказом Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 року №246 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.
3. Данілочкіна О. В. Актуальні проблеми організації і ведення обліку виробничих запасів підприємствами України / О. В. Данілочкіна, В. О. Голод // Економічний вісник. – 2012. – № 18/1. – с. 47–49.
4. Партин Г.О. Основи бухгалтерського обліку: навч. посібник. / Г.О. Партин, А.С. Мороз. – Львів: Інтеллект, 2003. – 250 с.
5. Хом'як Р.Л. Бухгалтерський облік в Україні / Р.Л. Хом'як. - Львів: Інтеллект-Захід, 2007. - 305 с.